כי מטי לבי בליעי 6 מלא כוזא דמיא מבי

בליעי כד אתו אוקמינהו קמי קיסר חזנהו דהוו

מעני א"ל הני לאו נינהו שקל מעפרייהו ושדא

עילוייהו אקשו לאפי מלכא אמר ליה כל

דבעית עביד בהו יי אייתינהו מיא דאייתי

מבי בליעי שדינהו בתיגדא אמר להו פ מליוה

להו ואיזילו לכו מלו ושדו ביה קמאי קמאי

ובלע להו מלו עד דשמים כתפייהו ובלו להו

ואזול: מתני' אחמורה שלא ביכרה וילדה שני

זכרים נותן מלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש

מלה אחד לעצמו שתי מ חמוריו ישלא ביכרו

וילדו שני זכרים נותן שני מלאים לכהן זכר

ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן מלה אחד

לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי

נקבות אין (נ) יו לכהן כלום יאחת ביכרה ואחת

שלא ביכרה 🕫 וילדה שני זכרים נותן מלה אחד

לכהן זכר ונקבה מפריש מלה אחד לעצמו

שנאמר יופמר חמור תפדה בשה מן הכבשים

ומן העזים זכר ונקבה גדול וקטן תמים ובעל

מום ח שפודה בו פעמים הרבה נכנם לדיר

להתעשר ואם יו מת נהנין בו: גמ' מאן

תנא אמר ר' ירמיה דלא כרבי יוםי הגלילי

ידאי רבי יוסי הגלילי האמר אפשר לצמצם י

אמר אביי אפילו תימא רבי יוםי הגלילי

שאני התם דכתיב יו בהזכרים לה' וליגמר

מיניה הא מיעט רחמנא הזכרים איכא דאמרי

לימא דלא כרבי יוםי הגלילי דאי רבי יוםי

הגלילי האמר אפשר לצמצם אמר אביי אפי'

תימא רבי יוםי הגלילי שאני התם דכתיב

הזכרים לה' בשלמא לר' ירמיה דלא מוקי

לה כרבי יוםי הגלילי היינו דלא קתני ויצאו

שני ראשיהן כאחד אלא לאביי ליתני ויצאו

שני ראשיהן כאחד יי ועוד תניא חמורו

שלא ביכרה וילדה שני זכרים ויצאו שני

ראשיהן כאחד רבי יוםי הגלילי אומר שניהו

לכהן שנאמר הזכרים לה' והא כי כתיב האי

בקדושת הגוף הוא דכתיב אלא משום

שנאמר הזכרים לה' תיובתא דאביי תיובתא

לו א מיי׳ פי״ב מהל׳ בכורים

הל' יט סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שכא סעיף

יג: לז ב מייי שם הלי כ סמג

שם טוש"ע שם סעיף יד: לח ג מיי' שם הל' כא

:טוש"ע שם סעיף טו

תורה אור השלם

ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בניך תפדה ולא יראו

פני ריקם:

שמות לד כ

פְנֵי רַיקְם: שמות או ב 2. וְתַעַבְרָתְ כְּל פָּטֶר רָחָם לֹייְי וְכָל פָּטֶר שֶׁנֶר בְּתַּמְּה אָשֶׁר יִהְיָה לְךְּ תַּוְּבְרִים לִייָ: שמות יג יב לִייִ:

מסורת הש"ם

א) ולעיל ד:ן, ב) ולקמן יו. יח. שבועות לב. יבמוח יט. כח.], ג) שה נקבה ל"ק, ד) [כך איתא בסוגיא דהכא בגירסת הע"י], ה) דחמורה שילדה נ״ק, ו) שייך לע״ב, ו) כ״ק מ״ו, ז שייך נע"ב, ז) נ"ק מ"ז,
ח) זוהיג" החוס' שס, ט) ז"ק,
ז [קדושין נ:], ל) [מנחות עח:], ל) שפירשתי לעיל
דנקיבה ז"ק, מ) ז"ל
כדפרשית, () כדפירשתי לעיל מ"ז,

הגהות הב"ח

(א) גמרא כי מטי לבי בליעי אית ביה תלתא צלמי וכו׳ כדאיתא בתוספות: (ב) שם איתר הבהו מיט. (ג) שם נמשנה חין כאן לכהן כלום וכו' וילדו שני כו' ופודה: (ד) תום' ד"ה ני גליעי וכו' ואי הוה מפרש וכו' וימכו . שמר בי בליטי הח"ד והשאר שייך לגמרא:

רריוו זרשום הרי החזיר להח חשורה כל ששאלוהו ונצחם ואייתינהו לספינתא כל חד וחד בביתיה: כי מטא לבי בליעי. מקום שיש בים בדיעי, מקום שיש בים שבולעין מים אחרים ואיכא דאמרי היינו בארה של מרים: דהוו מעני. כמי שגלה ממקומו ולא היה להם מענה לשון: אקשו לאפי מלכא. כשהרגישו לאפי מלכא. כשהרגושו עפרם גבה לבן על עפרתן ואקשו לאפי מלכא והיית משיבין דברים לפני המלך בגאוה: א"ל. לר' יהושע שדהו בתיגרא. בכלי בבד שדהו בתיגרא. בכלי בכד מיניהו וכלו ואזיל: חמורו שלא בכרה. שמעולם לא ילדה אלא עכשיו וילדה ילדה אלא עכשיו וילדה ב' זכרים: נותן טלה א' לכהן. בשביל פדיון אותו שיצא תחלה: ואם ילדה זכר ונקבה ואינו יודע איוה יצא . ראשון אי הזכר שהוא קדוש . בככורה מפריש טלה אחד בבכודה מפריש טלה אחד כדי להפקיע קדושת בכור ספק להפקיע איסורו: והוא. אותו טלה יהיה לעצמו של ישראל ויהיה חולין גמור ומותר לאוכלו מ"ט משום ראמרינז המוציא מחברו יאמו כן יומוצא מווברי עליו הראיה וכיון שהכהן אינו יכול להביא ראיה שהזכר יצא ראשון הלכך שהזכר יצא ראשון האכן הוא לעצמו של ישראל: זכר ונקבה. שאחת ילדה זכר ואחת ילדה נקבה נותן טלה אחד לכהן. בשביל אותו שילדה זכר: שני זכרים ושתי נקבות. שכל אחד ילדה זכר ונקבה ואינו יודע איזה יצא ראשון: אין כאן לכהן כלום. אבל יפריש ב' טלאים לעצמו: אחת שבכרה כבר ואחת שלא בכרה מעולם אלא צכשיו וילדו ב׳ זכרים כו׳: עכשיו וילדו ביוכוים כרי: שנאמר ופטר חמור וגר׳. האי שנאמר לא משמע עלה דמלתא דקאמר אלא בבא לחודה קאמר כלומר האי רכתיב ופטר חמור תפדה בשה לא שנא בשה לחוד בשה לא שנא בשה לחוד אלא אפי׳ בעז או בזכר או בנקבה או בגדול או בקטן או בתם או בבעל מום כשר לפדות: ופודה בו פעמים הרבה כלומר אם בו פעמים זהו בה כלומו אם בא לידו אותו שה שנתנו לכהן בפדיון פטר חמור אחד וחזר הכהן ומכרו לו או נתנו לו יכול לפדות בו באותו שה פטר חמור אחר באות שה פסו יומוו אות בכל עת שיבא לידו יכול לחזור ולפדות בו או שאם היה כן שהפרישו לעצמו כדאמרן ונולד לו פטר חמור

קרובים לארלם: בתיגדת. בכלי. ל"א בתינארא חבית: דשמוט כתפייהו. נשמטו יא שכמס: ובלו ואזול. בלו והלכו לאבדון: בותבי' נותן טלה אחד לכהן. בפדיון דממה נפשך חד מינייהו בכור שפטר את הרחם: זכר ונקבה. ואין ידוע אם ים זכר תחלה והרי הוא בכור או נקבה ילאתה תחלה ואין כאן ים בכור: מפריש טלה. משום ספק ומפקיע עליו קדושת פטר חמור: והוא לעצמו. שהוא בעצמו יאכל הטלה ולא יתננו לכהן דכהן הוי מוציא מחבירו ועליו הראייה להביא עדים שהזכר יצה תחלה ואיסורה ליכא דאפי׳ פטר חמור גמור שפדאו בשה אין קדושה לא בו ולא בפדיונו כדקתני במתניתין ואם מת נהנה בו אלא גזל הוא דאיכא אם אינו נותן את הטלה לכהן יה דממונא הוא והכא ליכא גזל דספק הוא: שני חמורים כו' זכר ונקבה נותן עלה שת לכהן. בשביל הזכר: או שני זכרים ונקבה. דחדא ילדה זכר וחדא ילדה זכר ונקבה: נוסן טלה אחד לכהן. דהא איכא חד זכר ודאי בכור ואידך דהוי ספק דשמא הנקבה ינאתה מחלה מפריש טלה והוא לעצמו: שני זכרים ושתי נקבות. ספק הן דשמא כל חד וחד ילדה זכר ונקבה ושמא שוו נקבות ילאו תחלה הילכך אין כאן לכהן כלום אלא מפריש טלאים לאפקועי שני עליהן איסוריהן והן לעלמו: אחת ביכרה וכו' זכר ונקבה מפריש טלה והוא לעלמו. דשמא אותה שלא ביכרה ילדה את הנקבה: שנאמר ופטר חמור מפדה בשה. ארישא קאי כלומר מנא לן דפדיון פטר חמור בשה שנחמר ופטר חמור תפדה בשה: זכר ונקבה. בין שה זכר בין ים ם נקבה: ופודה בו פעמים הרבה. שאם חזר כהן ונתנו לו לישראל ויש לו פטרי חמורים יכול לפדותן בו: נכנס כו'. מפרש בגמ' ויה.ן: גמ' מחן סנא. דחמורה שלא ביכרה וילדה שני

לבי בליעי. מים שבאוקיינום שבולעים כל מימות שבעולם שנופלין בו

ומביאין אותם עד תהום ופולטות אותן והיינו דכתיב (קהלת א) והים

איננו מלא: מעני. מעונים ושפלים לפי שלא היו בארלם: איקשו.

העיזו ודברו קשות יו את המלך כשהריחו ריח ארלם סבורים להיות

זכרים דאינו נותן לכהן אלא חד טלה: דלא כר' יוםי הגלילי. דאמרינן לקמן בפ׳ הלוקח עובר פרתו (דף יז.) רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים ר' יוסי הגלילי אומר שניהם לכהן דאפשר ללמלם ששניהן ילאו כאחד ושניהן בכורות: שאני התם דכתיב. גבי רחל: הוכרים לה'. דמשמע שנים אבל בפטר חמור דלא כתיב ביה הזכרים א"נ אפשר ללמלם לא קדשי: וליגמר מיניה. בכור בהמה טמאה מבהמה טהורה: הא מיעט רחמנה הזכרים. ה"א יתירה משמע זו ולא אחרת: בשלמה לר' ירמיה דלא מוקי לה כרבי יוסיים . דקמפרש טעמא דמתניתין משום (טעמא) דאי אפשר ללמנם שלא יצא ראש האחד תחלה דהוי פטר רחם היינו דלא קתני במתני' ילאו שני ראשיהן כאחד כי היכי דתני לקמן בפירקין (דף ית) גבי מילמיה דרבי יוסי הגלילי דהא לא אפשר: אלא לאביי. דאפשר לנמנס וטעמא משום מיעוט דהזכרים ליתני וילאו ראשיהן כאחת דשמעינן מינה רבותא: ועוד סניא. בהדיא דאפי׳ בבהמה טמאה אמר נמי רבי יוסי שניהן לכהן: בקדושת הגוף. בבהמה טהורה: אלא משום שנאמר הוכרים. בבכור בהמה טהורה דשמעינן מינה דאפשר ללמלם אמר ה״ה לפטר חמור: לימא

אחר וד[']י יכול לפדותו באותו שה עצמו ואותו טלה שהפרישו לעצמו הוי חולין גמורין ונכנס לדיר להתעשר עם שאר כבשיו: ואם אחר ודאי כינד לפדותו באותו שה עצמו ואותו טלה שהפרישה לעצמו הוי הזרכין נמנוס לדיר להועשה עם שאר כבשיה: ואם מת נהנה בו ישראל שהפריש ובשביל פטר חמור ודאי ולא הספיק ליתנו לכתן עד שמת נהנה בו כהן בחירו ובנבילות דמעידות בי אומר שניהם דמעידנא דאפרשיה זכה בו כהן וברשותיה קאי: דאי ריה"א. הא אמר באידך פירקין דאפשר לצמצם כראמריי ריח"א אומר שניהם לכהן שנאמר הזכרים לה' הכא נמי א ר' יוסי הוא נותן ב' טלאים לכהן מיבעי ליה דהא אית ליה אפשר לצמצם ריצאו שניהם כאחת: שאני התם. גבי בכור בהמה טהורה הזכרים לה' משמע שניהם אבל הכא בפדיון פטר חמור לא כתיב הזכרים: הא מיעט רחמנא הזכרים ה'תרוייהו אבל הוכרים. הא מיעט רחמנא הזכרים לה' תרוייהו אבל הוכים ברתים הזכרים לה' תרוייהו אבל בקדושת דמים לא: בשלמא לר' ירמיה. דפסיק ואמר דלא כר' יוסי היינו דלא קתני הכא בחמור שלא בכרה ויצאו ראשיהם כאחד

בי בדיעי. פ״ה מי אוקיינוס יין שבולעות כל מימות שבעולם ופולטות אותן דרך תהום דכתיב והים איננו מלא וקשה דבסמוך קאמר שדינהו בתיגרא ם שם כלי ושוב היאך יורדין לתהום ואי (ד) מפרש גומא או חריץ ניחא ויתכן מי בליעי שם מקום מדאמר די שם בי בליעי אית

ביה חלתא ללמי חד מטי ידי׳ ארישיה חד אליביה בתרא דכולהו מחוי בידיה לאחוריה: מאן תנא א"ר ירמיה דלא כר' יוםי הגלילי. פ״ה מאן תנא לאוה) דאמרינן שילדה שני זכרים אינו נותן אלא חד טלה לכהן וקשה לפי׳ ים דהכח חפי׳ ר״י הגלילי מודה מדלא קתני במתניתין וילאו שני ראשיהן כאחד כדקתני בפרק שני (לקמן יז.) וכיון דלא ראינו שילאו בבת אחת מספק לא אמרי׳ בבת אחת ילאו אפי׳ לר״י הגלילי דלא שכיחא ולריך יוסי לפרש דנהי דמספה מודה ר' יוסי הגלילי דאין נותן לכהן אלא חד טלה מ"מ בספק מועט טוב להחמיר בדבר

ולהפריש טלה ייז שני לעלמו: י אמר רב יי (אשי) מין במינו אינו חוצץ. תימה בפ' בהמה

המקשה (חולין ע.) בעי כרכתו ח) אחותו והוליחתו מהו י"ל יהו הכא מהלת פנוי איכא למימר טפי במינו אינו חולך אי נמי אחותו הויא אינו מינו טפי מאחיו עוד יש לומר דוקא משום דהוליאתו שסייעה אחותו בהולאתו הוא דמספקא לן דדילמא הויא חזיצה אבל אם לא סייעה להוזיאו פשיטא דלא הויא חלילה וא"ת ^{לו] ט} [לאביי] דמוקי מתני' כר' יוסי הגלילי דאפשר ללמנס ואפ״ה אינו נותן כי אם טלה אחד לכהן משום דכתיב הזכרים אמאי לא כיו אמר כל שאינו בוה אחר זה בבת אחת אינו יח ולא קדוש לא זה ולא זה וי"ל דלא מסתבר למימר הכי אלא בדבר התלוי במעשה כההוא ידקדש שתי אחיות ותודה שנשחטה על שמונים חלות לי אבל קדושה הבאה מאליה לא אמר הכי ואע"ג דשייך למימר הי מינייהו מייתית הי מינייהו מפקת ואם תאמר מדקאמר נהי דא"א לצמצם חציצה מיהא איכא משמע דה"ק נהי דא"א ללמלם ודין הוא שיקדש האחד לרבנן חלינה מיהא איכא ולא היה לו להיות קדוש משמע דאי הוה אפשר לנמנם היה או קשה לן היאך קדוש בלא טעם

ורבנן היאך קדוש גלא טעם היה או קשה לן היאך קדוש גלא טעם מלילה ומה קשה והא ⁶⁴¹ (פרידי) [פרישית] דלא אמר כל שאינו [כו'] בבת אחת כו׳ אלא בדבר התלוי בדבור וי״ל דה״פ נהי דא״א ללמלם ולהכי ניחא לרבגן שאין שתיהן קדושין מטעם הזכרים כמו לרבי יוסי הגלילי דלא אפשר ל למידרש להו הזכרים כיון דסבירא להו אי אפשר מכל מקום ליהוי חלילה: זבר ונקבה מפריש מלה לא לעצמו. וא"ת לר׳ יוסי הגלילי לם דאמר אפשר לנמנס אם ינאו שניהם בבת אחת אין הזכר קדוש 0 לפי מה שפי׳ לעיל ליו נקבה חוללת ועוד תגן לקמן בפ׳ שני (דף יו:) זכר ונקבה אין לכהן כלום משמע דקאי אילאו ב' ראשיהן כאחת דרישא שהנקבה מבטלת בכורת זכר שגם היא לח פטרה בכורת רחם וא"כ סמוך מיעוט דבבת אחת למחלה דנקבות קודמות והוו להו זכרים קודמים מיעוטא וי״ל מ כדפריך לעיל לה בספק מועט החמירו להפרים טלה לעלמו: שתי חמוריו שלא בברו וילדו שני וברים נותן שני שדאים דכהן. הכא ניחא דאנטריך לאשמועינן ^{נח} אין פודה וחוזר ופודה כל זמן שלא ניתן ליד כהן (י כדפריך לעיל בפירקא (דף ד:סי) אבל לקמן פ"ב דקתני כי האי גוונא גבי בכורות בהמה טהורה ליכא למימר הכי י"ל לוו קמ"ל לא תלינן להעמיד הממון בחזקת בעלים שהאחת טנפה ונמוח הוולד ואחת ילדה שני זכרים ומיהו לקמן פרק

יש בכור (דף מס:) קתני כה"ג גבי נשים ליכא למימר הכי שכל אחת יודעת בעלמה מה שילדה וי"ל אגב דתנייה הכא תנייה התם א"נ . ניחא ליה לפרש כל גווני ואע"ג דלא לריכי כדקתני זכר ונקבה ש נותן אחד לכהן דלא לריכא כלל:

שנר וכרים ונקבה נותן שלה אחד לכהן. לכאורה לי מפריש טלה אחד מספק לעצמו וכן מוכח לקתן פרק שני (דף יח:) דגבי שני זכרים ונקבה לח אחד לו ואחד לכהן לי (דמוכח) משום דקדושת בכור חלה על שחיהם וכן פי׳ לש בקונטרם מפריש עוד טלה והוא לעלמו: לאפקועי

פודה בו. נשה, פעמים הרבה. שאם חזר וקנאו מן הכהן לאחר שנתנו לו, חוזר פודה בו פטר חמור חחר

מוסף רש"י

שימה מקובצת ן בהו אייתי הנהו מיא: 2 מליהו להאי: גן שתי חמוריות שלא: זן אין כאן לכהן: 5) ביכרה וילדו שני:

ון ופודה בו: זן מת. עיין תוספות מנחות (דף סו ע"ל) עובד ד"ה עובד כוכבים ת) הזכרים. עיין בתוספוו לקמן (דף מג ע"ל) ד"ו הזכר: ען כאחד ואף על גב ימצמצמי חד הוא דקדוש ועוד: יז קשות אל המלד: יל) נשמטו פרקי שכמם: ינ) אם יצא זכר: יגן כאן דין בכור: יה) לכהן דממונו הוא: עון טלה אחד לכהן: . טוז ושמא הנקבות יצאו: יון בין שה נקבה: יחן כר׳ יוסי הגלילי: יען אוקיינוס שבולעים כל מימות שנופלין בו ומביאין אותן עד התהום ופולטות אותן דכתיב והים: . בתיגרא דהיינו כלי אחד לן בוויגרא דהיינו כלי אחד ואם בתוך כלי השליכום היאך יורדים מתוך הכלי לתהום ואי הוה מפרש בתיגרא גומא או חריץ הוה י. ניחא טפי ויתכן בי בליעי שם מקום כדמשמע במדרש בי בליעי אית ביה כו׳ ארישיה וחד מחוי אליביה דבתרא דכולהו מחוי: לא] תנא דחמורו כו' שני וכרים: **נכ**ן לפירושו דבהא אפילו ריה"ג מודה דלא קתני: כגן וצריך. ס״א ונראה לפרש: לד] טלה אחד לעצמו. לאפקועי איסורא ומדלא נקט ברישא מפריש והוא לעצמו משמע שאינו צריך ומיהו קשה לפי׳ זה דהא בסיפא דקתני שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד לכהן צריך להפריש טלה לעצמו אע"ג דלא קתני ואין לעצמו אע"ג דלא קתני ואין לפרש נמי דדייק דמתניתין ביצאו שניהם כאחד וחד מינייהו קדוש משום דאי לאו הכי מאי קמ״ל דכמה . ענינים קתני במתניתין דלא ענינים קונני במוניונין דיקא קמ״ל מידי ונראה דדייק דלא כר׳ יוסי הגלילי מדלא תנא התנא שניהם כאחד נותן שני טלאים לכהן דאם איתא דחייב שני טלאים לכהן הוי ליה למיתני הוי ליה למיתני כדקתני שאר ענינים. ותיבת שני ל"ש: לה" י"ל דהרא כוקותי שאו ענינים. והבת שני ל"ש: לה] י"ל דהכא דמקצת הרחם פנוי איכא . למימר טפי דמין במינו אינו . חוצץ ומיהו קשה אמאי נקט התם כרכתו אחותו הא אפילו כרכו אחיו נמי וכ״ת דנקט אחותו משום דאז ליכא קדושה כלל אבל באחיו קדוש או האי או האי . לא אפשר לומר כן דהא תנן

ולא] לכהן והאי נמי לההוא דמי אלא דפליג התם ר״ש ועוד בילדה ב׳ זכרים אמאי נותן טלה אחד לכהן אימא האחד כרך את חבירו ויצא דרך מרגלותיו ואע״ג דטובא לא הכי נפקי דהא קי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב והול"ל טלה והוא לצמו וצריך לתרץ דאחותו הויא אדרך מהגירוהיי האציג. דטובא לאז הכי נפקי דהא קי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב והול"ל טלה והוא לצמו וצריך לתרץ דאחותו הויא חציצה והא הוי אתו היו כו: מן לאביי דמוקי: מן לא אמריי כל: מק אינו ובבת אחת לא יקדש לא זה ולא זה: מען והא פרישית דלא כרי שאינו בזה אחר זה אפילו בתו: 0 אפשר לצמצם למידרש: 60 טלה והוא לעצמו: 00 על תיבת דאמר ועל תיבת לצמצם נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: 00 לעיל שהנקבה חוצצת: 07 היא פוטרת את הרחם וא"כ: 00 לעיל דבספק מועט: 10 לאשמועינן דאין פודה:

בקר שנה יום את בשכלים לדי הוחרים קוממר את קול המשבח המחורים שהשחרים החורים המחורים המ